

**HNPI – Bátorligeti Őslápmúzeum
bemutatóhely-fejlesztés**

forgatókönyv

2017. január 31.

Általános bevezető

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság hazánk első és máig legnagyobb kiterjedésű nemzeti parkjának természetvédelmi kezelő szervezeteként 1973. január 1-én alakult. A HNPI jelenlegi működési területe magába foglalja az Észak-alföldi Régió három megyéjét (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok), ahol ellátja a védett és fokozottan védett természeti értékek, védett és fokozottan védett természeti területek, a Natura 2000 területek, valamint a nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó területek és értékek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos kezelési, bemutatási, kutatási és monitorozási feladatokat.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság egyik bemutatóterülete a Bátorligeti Őslápmúzeum. Annak ellenére, hogy a bemutatóhely a Bátorligeti-ősláp Természetvédelmi Terület változatos növény- és állatvilágával ismerteti meg a látogatót, kevés látogatót (400 fő/év) fogad. Jelenleg az épületben a kiállítás részeként található herbáriumok, a felettük lévő élőhelytípusokat bemutató táblák felújítandóak. A kiállítóterben jelenleg csak hagyományos információs felületek találhatóak, az interaktív elemeket nem állnak a látogatók rendelkezésére. A látogatószám növelése, valamint élményszerzés bővítése céljából a hagyományos információs felületek mellett interaktív játékok és táblák kerülnek kihelyezésre az alábbi helyszíneken:

- I. Beltér
- II. Kültér

Az információs táblák és az interaktív elemek megtervezésekor az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- stabilak, állékonyak legyenek,
- az ősláp egyes látnivalói átláthatóan, könnyen bemutathatóak legyenek,
- élménydús, interaktív elemekkel mutassuk be a fő témaköröket, hogy a látogatók aktív résztvevőnek érezzék magukat,
- a játékokat úgy alakítsuk, hogy azt felnőtt és gyerek egyaránt megértse és élvezze, az információátadás mindkét korosztály számára könnyen befogadható legyen
- a már korábban bemutatott szakmai tartalmakon túlmenően új információkkal szolgáljon a látogatók számára.

I. Beltér

1. Komplex élőhely installáció – foglalkoztató

Cél: A meglévő bemutató elemek felhasználásával olyan élménysáv kialakítása, mely interaktív és egyben informatív játékokkal tölti meg a jelenleg is gazdagon illusztrált grafikai hátteret.

1) *Herbárium és rovargyűjtemény*

A herbárium egyedi, látványos eleme a kiállításnak. A vitrinek és azok tartalmának megújítása céljából az információs felületek cseréje növeli a gyűjtemény esztétikai értékét.

Tervezett elemek:

- A vitrinek teljes szöveganyagának megtartása mellett, az eredeti betűstílussal megegyező szövegekés feliratok újragyártása (cím, fajnév, rövid szöveges tartalom).

2) *Élőhelybemutató-festményegyüttes*

A herbárium felett a Bátorligeti-ösláp Természetvédelmi Területjellemző élőhelyeit bemutató táblák foglalnak helyet. A táblák egyedi, látványos grafikával bírnak. Mivel azonban a táblák egyes részein sérültek, ezért a táblák felújítására, a nyomatok cseréjére van szükség. A felújítást követően a táblákon az eredeti grafikával ellátott nyomat kap helyet.

Tervezett elemek:

- A festmény teljes grafikai tartalmát átemelve a színmegújítás mellett eredeti méretben történő leképezése és a gyűjtemény fölé helyezése.

3) *Élőhelybemutató interaktív játéksáv*

a) Pusztai tölgyesek, homokpuszta rétek

Grafikai megjelenítés:

- Háttérgrafika: részlet a „tölgyesek” élőhelybemutató festményből.
- Egyes fajok grafikus megjelenítése.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Fedezd fel a tölgyesek és homokpuszta rétek rovarvilágát!

Elforgató korongokhoz kapcsolódóan:

- közönséges karimáspoloska: Hegyes pajzsot viselő, barnás színezetű növénylakó, mely előszeretettel táplálkozik fiatal hajtások, rügyek nedveivel.
- tölgylevelpohók: Bronzvörös, sárgás színezetű éjszakai lepkénk. Tápnövénye különböző fűzfajok és a kökény, ezek levelire helyezi fehér, zöld csíkos petéit.
- négyfoltos hangyaleső: Szitakötőre emlékeztető, védett ízeltlábú. Lárvája a homokban tölcsér alakú csapdát alakít ki, hogy áldozatát elejtse.
- szemölcsrágó szöcske: Régen úgy vélték, hogy a harapása közben termelődő barna váladék elmulasztja a szemölcsöt.
- olaszáska: A barnás színű olaszáska a lábát és szárnyát összedörzsölve kommunikál. Pirosas hátsó szárnyát csak repülés közben láthatjuk meg.
- sisakos sáska: Kúp alakú fejről könnyen felismerhető, kecses testalkatú, olajzöld vagy barna színű ízeltlábú. A hímek repülve kerepelő-csörgő hangot hallatnak.
- sáfránylepke: Gyors röptű lepkénk. Narancssárga szárnyát fekete szegély keretezi. Ha megáll pihenni, ritkán tárja szét szárnyait.
- fagyalszender: Egyik legnagyobb szenderfajunk, a fagyalt és az orgonát látogatja. Hátsó, rózsaszín csíkos szárnyát széttárva láthatóvá

válík fekete-rózsaszín sávós potroha. Éjjeli lepke.

Interaktív elemek:

- Táblába épített 8 db elforgató korong kap helyet. A mozgatható elem a tábla alapgrafikájához illeszkedően az adott faj grafikus képe szerepel, míg alatta a fajhoz kapcsolódó információ olvasható.

b) Hűvös-nedves tölgyesek

Grafikai megjelenítés:

- Háttérgrafika: részlet a „hűvös-nedves tölgyesek” élőhelybemutató festményből.
- Egyes rovarfajok grafikus megjelenítése.
- Gyöngyvirág és medvehagyma grafikus ábrázolása.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Ismerkedj meg a ligeterdők, hűvös-nedves tölgyesek rovarvilágának sárga-fekete csíkos képviselőivel!

Korongforgatóhoz kapcsolódóan:

- gyakori lopódarázs: Amerikából származó darázfaj, nevét lopótökre emlékeztető toráról kapta. A petéit egy-egy sárbölcsőbe helyezi.
- szögletesfejű darázs: Fajtársaitól könnyen megkülönböztethetjük, ha a fején található sárga szemőbleit és a fejpajzson található fekete pontot észrevesszük. Fészke csíkos mintázatú.
- lódarázs: Rozsdavörös, társas életű rovar. Néha méhkaptárakat is megtámad, ezzel komoly károkat okoz a méhészeknek.
- sötétszárnyú törősdarázs: Hazánk egyik legnagyobb hártványúja. A nőtény megbénított cserebogár és virágbogár pajorokba helyezi a petéit.
- óriás csőrősdarázs: A homokban több bölcst alakít ki. Az utódokat megbénított legyekkel táplálja.
- kecskedarázs: Európában elterjedt darázfaj. Kedvelt tápláléka a

gyümölcsök leve, de döghúst is szívesen fogyaszt. Fészket jellemzően földbe építi.

Hasonlítsd össze a nedves erdők két évelő növényét!

Interaktív elemek:

- A táblában egy mozgatható körcikkből és belső korongból álló játék kap helyet. A külső mozgatható gyűrűn az egyes rovarfajok grafikus képe szerepel. A belső korongon az adott faj neve olvasható. A mozgatható elemen egy fix, nem mozgatható rész is található, amelyen egy-egy jellemző olvasható. A látogató feladata, hogy az elemeket összeforgassa, a faj nevét, képét és jellemzőjét összepárosítsa.
- A táblában emellett egy elhúzható elem is helyet kap. A mozgatható elemen a gyöngyvirág, a medvehagyma felirat olvasható. Alatta a gyöngyvirág és a medvehagyma grafikus képe szerepel. A játék célja, hogy a látogató megismerje a medvehagyma és gyöngyvirág közötti különbségeket.

c) Láperdők, láprétek

Grafikai megjelenítés:

- Háttérgrafika: részlet a „láperdők, láprétek” élőhelybemutató festményből.
- Forgatókoronghoz kapcsolódóan futrinkák grafikus megjelenítése, melynek elnevezéséhez segítségül kódokat rendelünk (ld. Teremfejtő című játék).
- Egyes növényfajok grafikus megjelenítése.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Forgasd el a korongot és ismerkedj meg a láperdők, láprétek növényvilágának díszes képviselőivel!

Interaktív elemhez kapcsolódóan:

- réti kardvirág
- lápi nádtippan
- mocsári gólyahír
- illatos bibircsvirág
- mocsári kosbor
- fekete szittyó

Interaktív elemek:

- A tábla síkja fölött egy nagyméretű forgatókorong található. A mozgatható elemben 2 kivágat is helyet kap. Az elem forgatásával a kivágatokban az adott növény virágának felnagyított képe, valamint neve jelenik meg. A forgatókorongon egy nyíl is szerepel, amely a tábla alapgrafikán szereplő növényre mutat. A játékcélja az egyes növényképek párosítása.

d) Nádasok-sásosok

Grafikai megjelenítés:

- Háttérgrafika: részlet a „nádasok-sásosok” élőhelybemutató festményből.
- Egyes alkotó növényfajok grafikus ábrázolása.
- Egyes ízeltlábúak grafikus megjelenítése.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Gondtad volna, hogy egy nádszál megannyi ízeltlábúnak lakhelye és táplálékforrása? Ismerkedj meg velük közelebbről!

Interaktív elemek:

- A táblában 2 x 4 db függőleges tengely forgatható háromszöghasáb kap helyet. Az elemek megfelelő összeforgatásával sás, nád, gyékény grafikus képét lehet kiforgatni
- Emellett a táblában egy vájattrendszer is található. A vájatban mozgatható elemeken (8 db) a nádhoz kötődő fogyasztó, ragadozó, és parazitoid ízeltlábú grafikus képe szerepel, melyeket a megfelelő részhez kell húzni.

Megjelenítendő faj:

- egy tripszfaj
- nádgubacsleány
- sarkantyús kabóca
- mezei poloska
- fűrkészdarázs
- gubacsszúnyog
- egy ormányosbogár faj
- nádrontó lepke hernyója

e) Hínárosok

Grafikai megjelenítés:

- Háttérgrafika: részlet a „hínárosok” élőhelybemutató festményből.
- Egyes rovarfajok, illetve vízi életképek grafikus megjelenítése.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Rakd ki a képet és ismerkedj meg a hínárosok és a nádasok élővilágával, a víz alatti és a víz feletti állatokkal!

Interaktív elemek:

- A táblában 2 db 4 x 4 elemből álló játék kap helyet. A lapkák függőleges és vízszintes elmozdításával a látogató víz alatti és víz feletti élővilágot ábrázoló életképet rakhat ki.

Az installáció teljes hosszában, a függőleges oldal mentén egy vájatrendszerrel bír, melyben az adott területre jellemző 2-2 lepkefaj formára vágott grafikus képét kell a megfelelő élőhely alá húznia a legkisebbeknek. A helyes megfejtést grafika segíti.

Formára vágott lepkefajok:

- piros övesbagoly
- fekete medvelepke
- sárgafoltos púposzövő
- sárga kökényaraszoló
- nagy zöldaraszoló
- rózsafoltos pihésszövő
- mocsári tűzmoly
- lándzsás lápibagoly
- békalencsemoly
- tarka vízimoly

2. Az ősláp gombakincsei

Cél: A Bátorligeti-ősláp minél több gombafajának fotós bemutatása, a fogyaszthatóság feltüntetésével.

Grafikai megjelenítés:

- A tábla alapgrafikájának hangulata az ősláp ligeteit idézi.
- A megjelenítendő gombák asszociációs képei grafikusak, az adott gombafajok pedig fotósan kerülnek megjelenítésre.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Az ősláp számos természeti kincssel, például sok-sok gombával rendelkezik. A több mint 80 éves, kitartó természetvédelmi, valamint kutató munkának köszönhetően számos gombafajt írtak le, annak ellenére, hogy például a klímaváltozás hatására a mennyiségük és faji összetételük folyamatosan változik.

Szerencsére azonban továbbra is megannyi ritkasággal találkozhatunk a területen. A gombák alakja, mérete és színe ezernyi formát ölt ékesítve ezzel a növénytakarót az év egészében.

Vajon hogyan festenek ezek a bátorligeti gombák valójában? A nevük alapján te kitalálod, ehetőek-e?

Interaktív elemek:

- A táblában felhúzzható elemeket helyezünk el. A felhúzzható elemek felett egy-egy asszociációs grafika található a megjelenítendő gombafajról. Az elhúzzható elemeken az adott gombafaj magyar neve olvasható. Ha a névvel ellátott elemet elhúzzuk, láthatjuk az adott gombafajt fotós ábrázolásban, grafikai jelzéssel a fogyaszthatóságát illetően.

Megjelenítendő gombafajok:

1. óriás pókhálógomba - ehető - védett
2. sárga pikkelyesgalóca - nem ehető – védett
3. arany nemezestínóru – ehető
4. ráncos galambgomba – ehető
5. kékhátú galambgomba – ehető
6. nyírfatapló – nem ehető
7. vöröstejű kígyógomba – nem ehető
8. retekzagú kígyógomba – nem ehető
9. ízletes kucsmagomba – ehető
10. nagy őzlábgomba – ehető
11. párdücgálóca – nem ehető
12. cafrangos galóca – főzés után ehető – védett
13. gyűrűs tuskógomba – főzés után ehető
14. júdásfülegomba – ehető
15. farkastínóru – nem ehető
16. rózsáskalapú tinóru – főzés után ehető
17. királyvargánya – ehető
18. sátántínóru – főzés után ehető
19. szürke korallgomba – nem ehető
20. labirintustapló – nem ehető
21. nyírfa szörgomba – nem ehető
22. pelyhes keserűgomba – nem ehető
23. sárgatejű tejelőgomba – nem ehető
24. hánytató galambgomba - nem ehető
25. rozsdásszárú fülőke - ehető

3. A bátorligeti muzsikuskok – hangos tábla

Cél: A Bátorligeti Természetvédelmi Területek madarainak bemutatása úgy, hogy a látogatók képet kapjanak a terület madárvilágának sokszínűségéről.

Grafikai megjelenítés:

- A táblán megjelenő madarak fotós ábrázolása.
- A térbe lógatott alulnézeti képeken ábrázolt madarak grafikai megjelenítése.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Felismered a madarakat hangjuk és néhány jellemzőjük alapján? Használd a kódfejtőt az ellenőrzéshez!

– HARIS

Latin neve (*Crex crex*) hangutánzó, a hím ezzel a rezgő hanggal hívja magához a tojókat.

– FEKETE GÓLYA

Elsősorban a zavartalan erdőket részesíti előnyben. Kultúrakövető rokonával ellentétben rendkívül rejtett életmódot folytat.

– FEKETE HARKÁLY

Hazánk legnagyobb termetű harkályfaja, 15-ször súlyosabb legkisebb rokonához, a kis fakopáncshoz képest.

– TÖVISSZÚRÓ GÉBICS

Ragadozó hajlamú énekesmadár, nagyobb rovar és kisemlős áldozatait ágtövisekre szúrja fel raktározás céljából.

– HOLLÓ

Legnagyobb termetű énekesmadarunk.

– DARÁZSÖLYV

Egyetlen ragadozómadarunk, mely lombos ágakból készíti el a teljes fészket.

– ÖRVÖS LÉGYKAPÓ

A párválasztás során a tojókat nagyban befolyásolja a hímek fehér homlokfoltjának nagysága.

- BARNÁ RÉTIHÉJA
Nádasban fészkelő, gyakori ragadozómadár.
- TÖRPEGÉM
Rendkívül ügyes halfogó. Nádszálakon kapaszkodva kémleli a vizet és szigonyyszerű csőrével hirtelen csap le áldozataira.
- LAPPANTYÚ
Tollazatának színe a fakéregre emlékeztet, ami elősegíti a hatékony rejtőzködést.

Installációs elemek:

- A tábla grafikusán interaktív, a megjelenített madárfajok mellett azok jellemzőit és neveit is megjelenítjük a táblán. A jellemzők, az elnevezések és a madarak fotói elszórtan találhatóak, a helyes megfejtést pedig kódok használatával, a Teremfejtő segítségével lehet megfejteni.
- A táblába minden egyes madár jellemzője mellett hanggombokat helyezünk el. A hanggombok megnyomásával az adott madár hangját hallgathatjuk meg.
- A kiállítótér magas beltérére lehetőséget kínál az installációk térbe lógatására is. A tetőszerkezethez 3 db a területhez kötődő repülő madárfaj nyomtatást helyezünk el 1:1 méretarányban. Így a látogatók alulról vehetik szemügyre a madarakat.

Megjelenítendő térbe lógatott nyomatok:

- örvös légykapó
- barna rétihéja
- fekete harkály

4. Élőhely-bástya

Cél: A Bátorligeti Természetvédelmi Területek növény-és állatvilágának interaktív módon történő megismertetése a látogatókkal.

Grafikai megjelenítés:

- Az egyes természetvédelmi terület, valamint (jelölő) növény- és állatfajainak fotós megjelenítése. Az egyes fajok alatt a fajnevek feltüntetésre kerülnek.

Interaktív elemek:

- A bástya összesen három oldallal rendelkezik. A három oldalon három élőhely jelenik meg: láp, legelő, erdő. Az oldalakon háromszögforgatók segítségével ki lehet forgatni a 3 tájképet, és minden tájképhez még további 2 témát: a hozzá tartozó növényeket és állatokat (12-12 db). Így összesen 3 tájképet, 3x12 növényt és 3x12 állatot tartalmaz a játék.

Megjelenítendő fajok:

- *Fényi-erdő:* sárga gyapjasszövő, nagy szarvasbogár, nagy hőscincér, balogcsiga, vöröshasú unka, díszes tarkalepke, erdei béka, zöld levelibéka, zöld gyík, fekete gólya, mocsári teknős
kocsányos tölgy, magyar kőris, magyar nőszirm, kányabangita, kutyabenge, őszi kikerics, békakonty, hagymás fogasír, turbánliliom, kétlevelű árnyékvirág, podagrafű, májusi gyöngyvirág
- *Bátorligeti Nagy-legelő:* tátogó kökőrcsin, magyar kökőrcsin, leánykökőrcsin, magyar nőszirm, kunkorgó árvalányhaj, élesmosófű, illatos gólyaorr, sarlós gamandor, epergyöngyike, selymes boglárka, balti szegfű, szürke fürtös veronika
magyar futrinka, mezei nyúl, közönséges ürge, homoki gyík, búbosbanka, mezei poszméh, fűrj, vöröshasú unka, mezei pocok, nagy szikibagoly, sisakos sáska, kis tarkalepke
- *Bátorligeti láp:* réti angyalgyökér, zöld seprómoha, pompás kosbor, tőzegpáfrány, mocsári gólyahír, őszi vérfű, buglyos szegfű, ördögharaptafű,

réti legyezőfű, mocsári gólyaorr, lápi nádtippán, fehér zászpa
hasas törpecsiga, vöröslábú hegyisáska, mocsári teknős, nagy tűzlepke,
mezei futrinka, lápi aca, bölömbika, vérfű-hangyaboglárka, tarajos gőte,
díszes tarkalepke, piros lábú hegyisáska, nagy hőscincér

5. Vértű labirintus

Cél: A vértű-hangyaboglárka és élőhelye szoros kapcsolatának hangsúlyozása.

Grafikai megjelenítés:

- Lápért grafikus képe, rajta jellemző virágos növényekkel és egy grafikusán megjelenített vértű-hangyaboglárkával, valamint őszi vértűvel.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Segíts a vértű-hangyaboglárkának eljutni tápnövényéhez, az őszi vértűhöz!

Interaktív elemek:

- A grafikusán ábrázolt láperten kanyargó vájatrendszerben kell egy golyót a játékosnak az őszi vértű grafikájáig juttatni. A játékban több akadály is található, ahol a golyó leesik, és a játék az elejétől kezdődik el.

6. Állványos praxinoszkóp

Cél: A praxinoszkóp segítségével látványosan tudunk folyamatokat szemléltetni. A látogatók a saját rajzaikkal is kipróbálhatják

Grafikai megjelenítés:

- A vöröshasú unka és zsákmányának sziluettes grafikus ábrázolása folyamatábrákon keresztül.

Interaktív elemek:

- Az állványos praxinoszkópba elhelyezünk egy folyamatábrát, melyet könnyen lehet cserélni a foglalkozások, vagy bemutatás során az aktuális tartalomra.

7. Állati jó kvíz

Cél: A bátorligeti emlősfaunának kvízzjáték segítségével történő bemutatása az ablakok közt húzódó falszakaszok mentén.

1) Szőrszálhasogató

Cél: A közepes- és nagytestű emlősök szőrzetének megismertetése a látogatókkal.

Grafikai megjelenítés:

- Az állatok grafikus megjelenítése.
- Az állatok szőrének felnagyított fotós ábrázolása.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Bátorliget állatvilága nem költ drága bundákra. Testüket egyedi, más-más színű szőr fedi. Kezdj kódokat fejteni, és találd ki, hogy melyik állatra, melyik bundát kell adni!

Interaktív elemek:

- A tábla grafikusan interaktív. A táblán az állatok grafikái elszórtan, a bundájuk fotói szintén elszórtan szerepelnek. Az állatok és a szőrök mellett kódok találhatóak. Így a játék a 'Teremfejtő' koronggal megoldható/ellenőrizhető.

Megjelenítendő fajok:

- vaddisznó
- vörös róka
- európai borz
- európai őz
- nyuszt
- (európai) vadmacska

2) Nyomhatározó

Cél: A közepes-, és nagytestű emlősök lábnyomainak megismertetése a látogatókkal.

Grafikai megjelenítés:

- A különböző járásnyomok elszórtan, grafikusan jelennek meg a táblán.
- A fajok feje grafikusan jelenik meg a táblán, 'belóg' a grafikába.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Fürge róka lábak, az őz ugrik párat. Elbújnak, de nyomuk marad, tapintsd meg a lenyomatokat. Megtalálod a gazdájukat?

Interaktív elemek:

- A táblában elszórtan fakorongokba lábnyomokat marunk. Minden emlőshöz 1-1 nyom tartozik. A korongok a táblába fixen rögzítettek, tapogathatóak. A látogató az egyes nyomok azonosításához a 'Teremfejtő'-t veheti segítségül.

Megjelenítendő fajok:

- vaddisznó
- vörös róka
- európai borz
- európai őz
- nyuszt
- (európai) vadmacska

3) Éjszárnyaló

Cél: A bátorligeti denevérfajok külső jellemzőinek játékos bemutatása.

Grafikai megjelenítés:

- Az egyes denevérfajok 1:1 méretarányban grafikusán jelennek meg a táblán.
- A denevérfajok arca, füle, kifeszített szárnya fotósan kerül ábrázolásra.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Ultrahanggal tájékozódnak, rejtekükben megpihennek. Hasonlónak tűnhetnek, pedig nagyon is különböznek. Ha a részleteket megfigyeled, te is könnyen észreveszed!

Interaktív elemek:

- A táblán elszórtan található a denevérek 1:1 méretű ábrázolása pihenő helyzetben. A tábla többi részén 3-3 testrészlet kerül ábrázolásra fotók kivágatainak segítségével. A látogató feladata megfigyelés útján, illetve a 'Teremfejtő' segítségével megtalálni az összetartozó képeket.

Megjelenítendő fajok:

- közönséges törpedenevér
- rőt koraidenevér
- bajuszos denevér
- nyugati piszedenevér

A példafajok a megrendelővel pontosítandóak; csere esetén javasolt: szürke hosszúfülű-denevér; közönséges késeidenevér.

4) Csipet-csapat

Cél: A bátorligeti kisemlősök jellemzőinek játékos bemutatása.

Grafikai megjelenítés:

- Az egyes kisemlősök fotósan jelennek meg a táblán.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Bátorliget rejtekében kisemlősök rejtőzködnek. Forgasd ki a kódokat, hogy megismerd, kit rejtenek a jellemzések!

- Rőzserakás alatt, gyökerek, avar között hajtom téli álomra fejemet. (keleti sünn)
- A fák lombkoronájában, több méter magasan, faodúban építem meg mohával bélelt fészketem gallyakból, falevelekből. (vörös mókus)
- Erdei fajtársammal ellentétben földigilisztákat, csigákat nem fogyasztok. (törpe cickány)
- Legfőbb ellenségeim az európai borz, a vörös róka, a nyuszt és a molnárgörény. (vöröshátú erdei pocok)
- A törpecickánnyal könnyen összetévesztenek, pedig vele ellentétben sötétszínű bundát viselek. (erdei cickány)
- Hátam közepén végighúzódó fekete csíkról könnyen felismertek. (pirók erdeieger)
- Parányi, nyári fészketem fűszálak segítségével rögzítem a növényi szárhoz. (törpe egér)

Interaktív elemek:

- A táblán elszórtan található a kisemlősök fotója illetve jellemzése. Az egyes jellemzők beazonosításához a 'Teremfejtő' korongot kell használni.

Megjelenítendő fajok:

- keleti sünn
- vörös mókus
- törpe cickány
- vöröshátú erdeipocok
- erdei cickány
- pirók erdeieger
- törpeegér

8. Teremfejtő

Cél: A különböző grafikákon látható, kiegészítő kódok megfejtéséhez a látogatók számára kódfejtő eszközt biztosítunk. A teremben elszórtan található kódokhoz összesen 10 db Teremfejtőt biztosítunk.

Grafikai megjelenítés:

- A kódfejtő külső körgyűrűjén betűk, a belső mozgatható korongján számok és egy nyíl szerepelnek.
- Mindegyik kódfejtő közepén külön-külön a térségre jellemző védett élőlény grafikája látható.

Interaktív elemek:

- A Teremfejtő korongok kézbe vehető kódfejtők. A látogató feladata a külső betűkből álló gyűrűhöz a számokból álló belső korongot megfelelően társítva a keresett betűt megtalálni. *(pl.: Ha egy grafika mellett a G2 kód szerepel, akkor a korongon a G betűt és a 2-es számot kell egymás mellé forgatni, ekkor pedig a nyíl a Z betűre mutat. A 'Z' betű a grafikához kapcsolódó név/leírás kódja.)*

Megjelenítendő fajok:

- lápi szitakötő
- nagy szarvasbogár
- sisakos sáska
- mocsári tűzmoly

II. Kültér

1. Jégkorszak őrzői - A Bátorligeti-ősláp maradványfajai

Cél: A Bátorligeti Ősláp jégkorszaki maradványfajainak interaktív módon történő bemutatása.

Grafikai megjelenítés:

- Egyes növényfajok fotós megjelenítése.
- Interaktív elemhez kapcsolódóan: növénynevek és kódok szöveges megjelenítése.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

A Bátorligeti Ősláp páratlan élővilággal büszkélkedhet. Növényvilágának kiemelt képviselői azok a fajok, amelyek egy hűvösebb éghajlatú korszakból (a jégkorszakból) maradtak fenn, és menedéket leltek az 1950-ben természetvédelmi oltalom alá helyezett Bátorligeti Ősláp Természetvédelmi Területen. Ezeket a növényfajokat reliktum vagy maradványfajoknak nevezzük.

Fedezd fel a Bátorligeti Ősláp páratlan természeti értékeit!

Interaktív elemek:

- A táblán a virágnevek elő- és utótagja elszórtan jelenik meg. Az előtagok színkóddal jelölt szövegdobozban, az utótagok átforgatható elemen szerepelnek, amelynek hátoldalán egy kódszám olvasható. A látogató feladata egyrészt, hogy az elő- és utótagokat – a grafikus vonalakat követve – összepárosítsa. Ezt követően az átforgatható elemen található kódot leolvassa, a kódfejtőn kiforgassa. Ekkor a kódfejtőn szereplő piros nyíl egy betűre mutat rá, amely az adott növény fotója mellett található. A fő cél tehát a reliktum növénynevének és a növény fotójának összepárosítása.

Megjelenített növényfajok:

- szibériai nőszirm
- fehér zászpa

- zergeboglár
- hüvelyes gyapjúsás
- tózegeper
- szibériai hamuvirág
- réti angyalgyökér

2. A Nyírség hírmondója: a Bátorligeti ősláp

Cél: A Bátorligeti-ősláp kialakulásának bemutatása úgy, hogy a látogató a mocsár és láp közötti különbséget is megismerje.

Grafikai megjelenítés:

- A láp kialakulásának és egyes fázisainak grafikus módon történő bemutatása keresztmetszetben, illetve felülnézetben.
- A Bátorligeti láp változásának (3 szakasz) térképes megjelenítése.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

Az Észak-Alföld keleti csücske igazi kincset rejt magában! A Nyírségben található Bátorligeti-ősláp érintetlen lápvidéke az egykori alföldi tájképet idézi elénk. A szél felhalmozó tevékenysége miatt kialakuló homokbuckák és a közöttük megbúvó nyírvízlaposok egyedülálló természeti értéket képviselnek. Az itt található növény-és állatvilág egy letűnt kor emlékét őrzik, melyek fennmaradását a különleges mikroklíma tette és teszi lehetővé.

A láp és a mocsár egymás szinonimájaként él a köztudatban. Azonban míg a mocsarak folyók, patakok árterein alakulnak ki, és oxigénben és tápanyagban gazdag folyóvíz táplálja őket, addig a lápok olyan vízzáró talajréteg zárta mélyedésekben alakulnak ki, amelyeket oxigénben és tápanyagban szegény vizek táplálnak.

Forgasd el a korongot és ismerd meg a láp kialakulásának folyamatát!

Interaktív elemek:

- A táblában egy kivágat található. A tábla mögött egy nagyméretű forgató korong kap helyet, melyen a láp kialakulásának négy fázisát (tó-fertő-mocsár-láp) illusztráló grafika szerepel. A látogató feladata az egyes fázisok kiforgatása.

Megjelenítendő fázis:

- mély, tiszta vizű, folyó által táplált tó
- fertő lebegő hínárral, moszatokkal

- mocsár gyökerező hínárral, nádassal, kevesebb nyílt vízfelülettel
- feltöltődött, lápréti növényzettel benőtt láp

3. Lápok, erdők, legelők ...

Cél: A természetvédelmi területek interaktív módon történő megismertetése a látogatókkal.

Grafikai megjelenítés:

- Egyes élőhelyek fotós megjelenítése.

Szöveges tartalom vázlatos ismertetése:

A Bátorligeti Természetvédelmi Területek változatos élőhelyeket nyújtanak. A Bátorligeti-ösláp, a Bátorligeti-legelő és a Fényi-erdő Természetvédelmi Területen homokpusztagyepek, pusztai tölgyesek, gyöngyvirágos tölgyesek, keményfás ligeterdők, fűz és nyírlápok hívják egy-egy sétára a természet szerelmeseit.

A Bátorligeti-ösláp az elmúlt évtizedek folyamán számos kutató figyelmét felkeltette: Tuzson János és Soó Rezső is a terület természetvédelmi jelentőségére hívta fel a figyelmet. A tájban barangolva nemcsak lápréteket, fűzlápokat, hanem az erdők jellemző fajait is felfedezhetjük.

Hajdanán a tájat kiterjedt erdőségek uralták. Napjainkra már csak egy-egy maradványerdő, köztük a Fényi-erdő őrzi ezek emlékét. A kocsányos tölgyes és a magyar kőris uralta erdő olyan természeti kincseket rejt magában, mint a turbánliliom vagy a magyar nőszirm.

A láptól nyugatra homoki gyepek húzódnak. Ezek a területek legeltetés, erdőirtás miatt alakulhattak ki a homoki tölgyesek helyén. A Bátorligeti-legelő legfőbb ékességei a színpompás kökörösinek: a tátogó, a magyar és a leánykökörös.

Légy részese Te is ennek az élménynek!

A táj páratlan növény- és állatvilággal büszkélkedhet. Több, mint 5000 fajnak nyújt otthont a terület, köztük olyanoknak is, amelyek az országban csak itt fordulnak elő.

Forgasd el a kockákat és ismerkedj meg a Természetvédelmi Terület állatvilágának néhány jeles képviselőjével!

Interaktív elemek:

- A táblában 5 x 5 db, függőleges tengely mentén elhelyezett háromszöghasábból álló játék található. Az elemek megfelelő kiforgatásával egy-egy jellemző élőhely képe rakható ki.

Megjelenítendő élőhelyek:

- Bátorligeti-ösláp
- Bátorligeti-legelő
- Fényi-erdő

4. Játépadok asztallal

Cél: Az udvaron a foglalkoztató tér környezetében egyéni tevékenységre is alkalmas ülőfelületek elhelyezése egy asztallal, mely lehetőséget nyújt a kisebbek számára a játékra, ismeretanyag szerzésre.

Az udvaron összesen 2 db interaktív elemekkel beépített padot helyezünk el, 1 db asztallal.

Interaktív elemek:

- Az ülőfelület háttámlájához 5 db, tengely mentén forgatható csigát rögzítünk. A spirális játék a legkisebbeknek nyújt élményt, megpörgetve ugyanis a csigák grafikai erős vizuális hatást keltenek.

Megjelenítendő fajok:

- kórócsiga
 - pannon csiga
 - éti csiga
 - nagy tányércsiga
 - üvegcsiga
-
- Az ülőfelület háttámlájában egy panorámaforgató kap helyet. A játék 5 db vízszintes tengely mentén forgatható kockából áll. Az első kockán az állat sziluettje, a másodikon a kültakaró, a harmadikon egy jellegzetes testrésze, a negyediken az állat tápláléka, az ötödiken pedig a neve szerepel. A játék célja, hogy a látogató a kockák vízszintes összeforgatásával megismerje, pontosan melyik állatot rejti a sziluett. A helyes megfejtést szinkód segíti.

Megjelenítendő fajok:

- elevenszülő gyík
- lápi szitakötő
- fekete gólya
- vérfű hangyaboglárka

5. Satírozótáblák

Cél: A természetvédelmi területek bennszülött növényeinek megismerése satírozótáblák segítségével.

- Márványlapokon egy-egy növény gravírozott képe található. A látogató a felületre helyezett lap és egy kréta segítségével kisatírozhatja a motívumokat, amik így emlékül hazavihetők.

Megjelenítendő növényfajok:

- kislefű
- magyar nőszirom
- magyar szegfű